

Doğu Ufkunun İncileri

Doğu ufku bu sıralar çıplak gözle ya da bir dürbünle görülebilecek bazı açık yıldız kümelerine de ev sahipliği yapıyor. Bu ay, İkizler'de bulunan M35, Arabacı'da bulunan M36, M37, M38 ve Boğa'da bulunan gökyüzünün en parlak yıldız kümesi M45'e kısaca değineceğiz. Bu cisimler amatörlerin en çok gözlediği Messier cisimleri arasında yer alıyor.

Açık yıldız kümeleri, Samanyolu içinde, aynı bulutsudan meydana gelmiş ve birbirlerine kütleçekimiyle bağlı yıldızlardan oluşan topluluklar. Bu kümeler gökada düzlemi içinde yer aldığından, açık yıldız kümelerini genellikle Samanyolu kuşağı üzerinde görürüz. İşte bu ay ele aldığımız bu beş küme, açık yıldız kümelerinin en güzel örneklerinden.

M35

M35, Ay'ın gökyüzünde kapladığı alandan daha geniş bir alana yayılmış 500'den fazla yıldız içerir. Ancak küçük bir teleskopla bakıldığında bu yıldızların 100 kadarı görülebilir. Kümenin yıldızları birçok açık yıldız kümesine göre daha düzgün dağılmıştır. Merkezdeki yıldız yoğunluğu kenarlara göre biraz daha fazladır.

2800 ışık yılı uzaklıktaki M35, iyi gözlem koşullarında çıplak gözle seçilebilse de, bir dürbünle bile kümenin ancak birkaç yıldız ayırt edilebilir.

İkizlerden biri olan Kastor'un ayağını simgeleyen μ İkizler'in batısında bulunan M35, bu yıldızdan yola çıkılarak gökyüzünde bulunabilir. Bir dürbünle, μ İkizler ve M35'i aynı anda görmek mümkün.

M36

Yaklaşık 60 yıldızdan oluşan M36 çok genç, yaklaşık 25 milyon yaşındaki yıldızlardan oluşuyor. Kümenin en etkileyici yanı, farklı renklerde yıldızlara sahip olması. Kümeye teleskopla bakan birçok gözlemci, kümenin şeklini bir yengece benzetir.

4100 ışık yılı uzaklıktaki M36, ideal koşullarda çıplak gözle seçilebilir. Parlak yıldızlarından birkaçını görebilmek için en azından bir dürbün gerekir.

M37

4400 ışık yılı uzaklıktaki M37, Arabacı'nın üç komşu kümesi (M36, M37 ve M38) arasında en parlak olanıdır. Kümenin parlak yıldızları merkezde yoğunlaştığı için M37'nin merkezi kenarlarına göre daha parlak görünür.

Gökyüzünün en güzel açık yıldız kümelerinden biri olan M37, hem dürbün hem de teleskoplar için çok güzel bir hedef.

M38

Yaklaşık 100 yıldızdan oluşan küme, M37 ile benzer görünür büyüklüğe ve parlaklığa sahip. M38, birçok açık yıldız kümesine göre daha dağınık bir yapıda. Çoğu gözlemci, M38'i Yunan alfabesindeki pi (π) harfine benzetir. Kümenin parlak yıldızlarını seçebilmek için bir dürbün yeterli olur.

M38, Arabacı'nın yıldızlarının oluşturduğu dörtgenin Kapella'nın karşısındaki kenarının ortasında bulunuyor. M36, M37 ve M38, birbirlerine çok yakın konumda olduğundan, hepsi birden düşük büyütme gücüne sahip bir dürbünün (örneğin 7x) görüş alanına girer. Bu sayede, M38 bulunduktan sonra M36 ve M37 de kolayca bulunabilir.

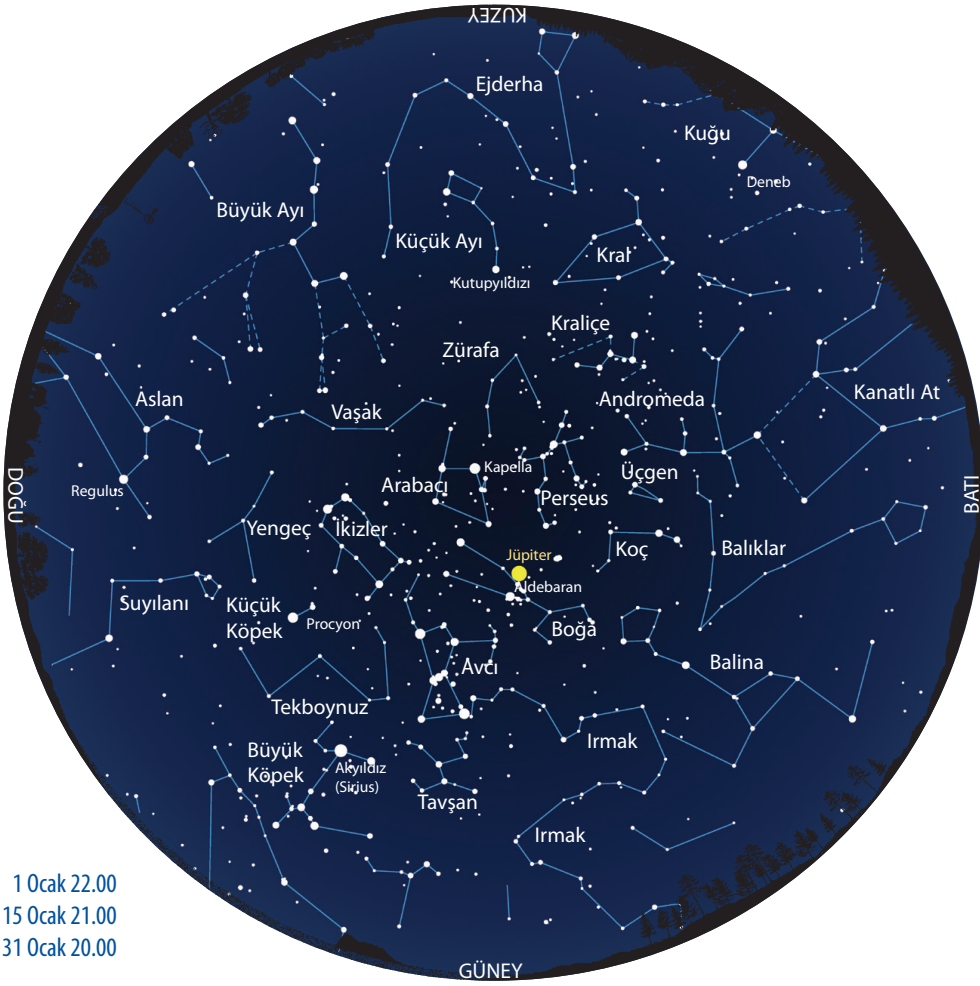
M45 (Ülker)

Yedi Kızkardeşler olarak da bilinen Ülker en ünlü derin gökyüzü cisimlerinden biri. Bunun nedeni, çıplak gözle kolayca seçilebilecek kadar parlak olması. Ülker çok genç bir küme, yıldızları yalnızca 100 milyon yaşında. Küme, yedi yıldızıyla tanınsa da aslında 1000'den fazla yıldız içeriyor. Ne var ki bu yıldızların çok azını çıplak gözle ya da bir dürbünle seçebiliriz.

Küme, gökyüzünde geniş (yaklaşık 4 dolunay çapında) bir alan kapladığı için teleskopla bakıldığında yalnızca bir bölümü görülür. Geniş alanı gösteren küçük bir teleskop bile en çok iki dolunay çaplı bir alanı gösterir. Bu nedenle M45'i gözlemenin en iyi yolu bir dürbün kullanmaktır.

M45'in yıldızlarını çevreleyen bulutsuyu seçebilmek için de en azından 10 cm çaplı bir teleskop gerekir. Buna karşın, ideal gözlem koşulları altında bile yıldızları çevreleyen bulutsular belli belirsiz görünür.

M45, Boğa Takımyıldızı'nın en parlak yıldızı Aldebaran'ın üzerinde bulunuyor. Bu sıralar Jüpiter'in üzerinde bulunduğunu söylersek bulunması daha kolay olur.

1 Ocak 22.00
15 Ocak 21.00
31 Ocak 20.00

3 Ocak

Dörtlük (Quadrantid) göktaşı yağmuru

5 Ocak

Satürn, Spika ve Ay geceyarısından sonra yakın görünümde

7 Ocak

Ay ve Satürn geceyarısından sonra yakın görünümde

10 Ocak

Ay ve Venüs gündoğumundan önce doğuda yakın görünümde

13 Ocak

Mars ve Ay günbatımında batıda yakın görünümde

22 Ocak

Ay ve Jüpiter çok yakın görünümde

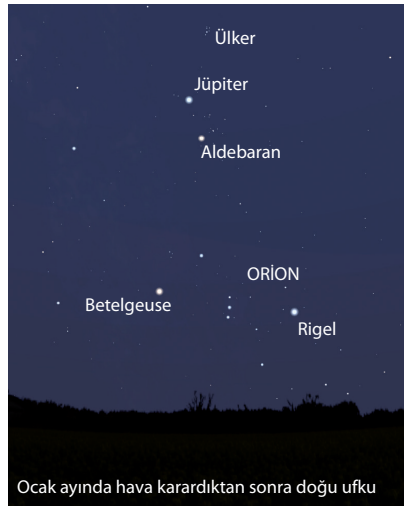
Ocak'ta Gezegenler ve Ay

Merkür ayın ilk günleri sabah gökyüzünde, ancak ufka çok yakın olduğundan gözlenemeyecek. Gezegen ayın ortalarında sabah gökyüzüne geçecek, ancak görülebilecek kadar yükselmesi için önümüzdeki ayı beklemek gerekiyor.

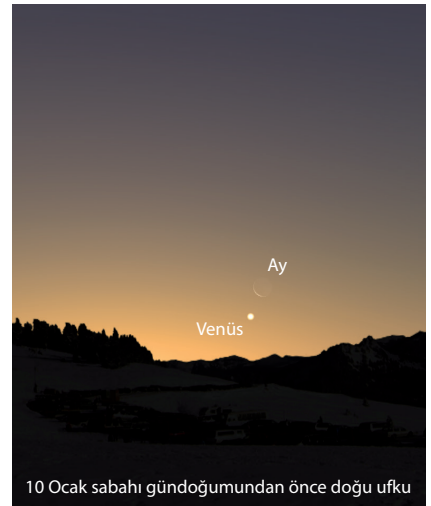
Venüs ayın sonlarına kadar sabah gündoğumundan önce doğu ufku üzerinde görülebilir. Ay sonunda ufku üzerinde iyice alçalmış olacak ve görülmesi zorlaşacak. Venüs'ü yeniden görebilmek için Mayıs'a kadar beklememiz gerekecek.

Mars akşamları kısa sürelerle batı ufku na çok yakın konumda bulunuyor. Gezegeni ayın ilk yarısında uygun hava koşullarında alacakaranlığın sonlarına yakın, güneybatı ufku üzerinde görmek mümkün.

Akşam gökyüzünün Ay'dan sonra en parlak gökismi olan **Jüpiter** hava karardığında güneydoğu yönünde iyice yükselmiş durumda oluyor.

Satürn ayın başlarında geceyarısından iki saat sonra, sonundaysa gece yarısı civarı doğuyor. Gezegen 6 Ocak sabahı Ay'la yakın konumda olacak.

Ay 5 Ocak'ta sondördün, 11 Ocak'ta yeniay, 18 Ocak'ta ilkdördün, 27 Ocak'ta dolunay hallerinde olacak.